

ענף הבקר בעין-הכרמל בשנת תשי"ז

1. העדר

בתחילת השנה היו 79 פרות, 13 מבכירות, 50 עגלות, 28 עגלים ובס"ה 170 ראש.
בסוף השנה היו 80 פרות, 14 מבכירות, 74 עגלות, 40 עגלים ובס"ה 208 ראש.
לסוף השנה היה ההרכב הגזעי של העדר כדלקמן: 15 פרות מן היבוא האמריקאי, פרה 1 מן היבוא הדני, 52 פרות אמריק. ילדות המקום, 11 פרות מדור ראשון (אמריק.×דני), פרה אחת מדור שני, 70 עגלות ומבכירות אמריק. ילדות המקום, 3 עגלות ומבכירות בנות כלאיים מדור ראשון, 14 עגלות ומבכירות מדור שני ועגלה אחת מדור שלישי. הגיל הממוצע של הפרות — 4.96 שנים.

2. התנועה בעדר

בתקופת הדו"ח היו 89 המלטות (70 פרות ו־19 מבכירות); מן הריבוי הזה נשארו בעדר 45 עגלות ו־40 עגלים.
יצאו את העדר: 18 פרות ועגלה אחת. סיבות היציאה היו: 3 — חשד להפלה, 3 — אי התעברות, 1 — המלטה קשה, 1 — מחלת עטין, 1 — זקנה, 9 — פסילה (סלקציה), 1 — מחלה. מלבד היציאה מעדר לחלב הוצאו למכירה גם 27 שורים לבשר.

3. ההזנה

התקציב התיאורטי:

79 פרות	(א 1500)	118500 יח"מ	לקיום הגוף של
80 עגלות	(א 1600)	128000 "	" " "
34 עגלים	(א 1460)	49640 "	" " "
3 פרות	(א 1095)	3285 "	הבראה של הפרות
6 שורים	(א 2190)	13140 "	לפיטום
89 המלטות	(א 240)	21360 "	להכנת
	(א 0.4)	148460 "	לייצור 371150 ק"ג חלב
	ס"ה	482385 "	

ההזנה למעשה:

135 ד' מרעה זרוע	(א 800 יח"מ)	108000 יח"מ
200 טון שחת	(א 3 ק"ג)	66000 "
525 טון ירק קצור	(א 10 ק"ג)	52500 "
840 טון סלק	(א 15 ק"ג)	56000 "
400 טון תחמיץ	(א 8 ק"ג)	50000 "
195 טון מ"מ (תעריבת)	(א 1 ק"ג)	195000 "
	ס"ה	527500 "

חלקם של סוגי המספוא השונים בתפריט כולו (לפי ערכם ביח"מ):

מרעה — 20.5%; שחת — 12.5%; ירק קצור — 10.0%; סלק — 10.5%; תחמיץ — 9.5%; מ"מ — 37.0%.

4. תנובת החלב והשומן (לפי הביקורת הרשמית).

מספר פרות בממוצע שנתי	79	אשתקד — 75.8
ס"ה ק"ג חלב	371.150	— " 357,998
ס"ה ק"ג שומן	12.651	— " 12,141
אחוז השומן	3.40	— " 3.39
ק"ג חלב בממוצע לפרה	4,700	— " 4,723
ק"ג שומן	160.6	— " 160.1
ימי חליבה	300.7	— " 278.5

חלוקת הפרות לפי רמת תנובתן:

- 2 פרות הניבו למעלה מ־6000 ק"ג כל אחת.
- 16 פרות הניבו מ־5000 עד 6000 ק"ג כל אחת.
- 31 פרות הניבו מ־4000 עד 5000 ק"ג כל אחת.
- 45 פרות הניבו עד 4000 ק"ג כל אחת.

לסיכום

תנובת החלב של עדרנו התחילה לרדת מלפני שנתיים, ואחרי החקירות שנעשו כדי לגלות את הסיבות שגרמו לכך אפשר לקבוע בוודאות שהיא נעוצה בעיקר בקימוץ המופרז של המזון המרוכז שנהגנו בשנה האחרונה לפי דרישת המזכירות. כפי שאנו רואים מהדו"ח הזה השתמשנו בסך הכל ב־195 טון תערובת ויש לזכור שבכמות הזו כלולים 44 טון בשביל העגלים לבשר; היוצא מזה, שלגידול עגלות, ל„הכנת“ הפרות ולייצור החלב נשארו 151 טון בלבד. בתפריט ההזנה היה חלקו של המזון המרוכז 37%; במכסה כזו של מזון מרוכז אין לקוות לתנובה גבוהה מזו שקיבלנו בשנתיים האחרונות. בשנת תשי"ח יש בדעתנו להעלות את חלקו של המזון המרוכז עד ל־40–45% וישנם כל הסיכויים שנגיע לפרה בעלת תנובה של 5000 ק"ג חלב.

כאמור, הליקוי בהזנה היה הסיבה העיקרית לירידת התנובה, אבל לא הסיבה היחידה. הסיבות השניות במעלה היו:

1. שירות רפואי לא מתאים לעדר שלנו;

2. יחס ליברלי מופרז בבירור (סלקציה).

והיה אם נשנה את גישתנו גם לשתי הבעיות האלו — והעלינו את עדרנו לאותה רמה שלפני שנת תשט"ו.

ישראל גורן

ע"כרמל

לחם או מזון מבושל באיכוס פרות חלב פוגע בתנובה

ד"ר שאו מהאוניברסיטה של מרילנד (ארה"ב), ערך ניסוי הזנה בלחם. הוא השתמש בלחם ישן, שלא היה ראוי למאכל בני אדם, כמקור זול של אנרגיה (במקום מספוא עמילני אחר) והצליח יפה בגידול חורזירים ובעלי חיים אחרים, אולם נוכח שאין מזון זה מתאים בשום פנים להזנת פרות חלב. פרות שקיבלו מנות לחם ניכרות הניבו חלב עני ביותר בשומן; השומן הנורמאלי שעמד על 3–4% הופחת בעקב מנת הלחם עד ל־1–2%. תוצאות דומות לאלה נתקבלו כשהפרות ניוונו בגרגירים מבושלים ותפוחי־אדמה מבושלים.

בדיקות תכולת הכרס של פרות שעמדו בניסויים אלה הראו שהמזונות המבושלים או הלחם „עובדו“ ופורקו ע"י הבקטריות בדרך שונה מזו של מזונות רגילים.